

ועדת ייפוי כוח מתמשך - מחוז מרכז

מאת:

מיטל ליברמן, עו"ד, TEP

ינואר 2023

נאמנות ככלי משלים לייפוי כוח מתמשך בעניינים רכושיים (חלק ג')

מבוא

זהו החלק השלישי והאחרון מתוך שלושת חלקי המאמר. בחלקים הקודמים הראתי שהאיזון שגובש במסגרת תיקון 18 מעורר קשיים כאשר מדובר בממנים בעלי נכסים משמעותיים או מורכבים, וזאת נוכח המגבלות החלות על מיופה הכוח. בחלק השני הצעתי כפתרון מנגנון של נאמנות בחיים לפי חוק הנאמנות¹ והסברתי את מאפייניו העיקריים. בחלק אחרון זה בחלק השלישי ואחרון זה אציע נקודת מבט אחרת לבחינת אופן פעולתו של מיופה הכוח בראי חוק הנאמנות ואסכם.

תחולת דיני הנאמנות על ייפוי כוח מתמשך

נאמנות אינה בהכרח מבנה נפרד ומקביל לייפוי הכוח המתמשך, וניתן לטעון שדיני הנאמנות חלים גם על ייפוי הכוח המתמשך עצמו.

בפס"ד הולצברג,² היו נסיבות בהן האפוטרופסה של המנוחה זכתה בכספים של המנוחה לאחר פטירתה כתוצאה מפעולות שונות שלא כולן בוצעו ע"י האפוטרופסה. בית המשפט העליון נדרש לקבוע האם הפעולות הללו הן פעולות שנעשו בניגוד עניינים לפי סעיף 48 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, ומכאן - בטלות.

בית המשפט העליון קבוע שסעיף 48 לא ממצה את כל המצבים בהם עשוי להתעורר ניגוד עניינים בין אפוטרופוס לבין האדם שמונה לו. כהשלמה, השופטות ארבל וחיות פנו לסעיף 13(א) לחוק הנאמנות האוסר על נאמן להפיק טובות הנאה מנכסי הנאמנות.

השופטת ארבל ביססה זאת על כך שניתן לראות ביחסים שבין אפוטרופוס לבין האדם שמונה לו כיחסי נאמנות, מאחר שאלה עונים להגדרה שבסעיף 1 לחוק הנאמנות - זיקה לנכס והחובה לפעול בו לטובת נהנה - הממנה. במקרה כזה, ניתן לפי סעיף 42 לחוק הנאמנות לפנות לחוק הנאמנות כמקור משלים. לעומתה, השופטת חיות הטילה ספק בפרשנותה זו של ארבל והחילה את סעיף 13(א) לחוק הנאמנות על בסיס היקש. השופט גרוניס הצטרף לחיות ללא התייחסות נוספת לסוגייה זו לגופה.

סעיף 132(ז) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות מחיל את הוראות סעיף 48 בשינויים המחויבים גם לעניין פעולה משפטית בין ממנה למיופה הכוח. מכאן, יש מקום לטענה שניתן לראות גם ביחסים שבין ממנה למיופה כוח כיחסי נאמנות, שניתן להשלימם במידת הצורך באמצעות דיני הנאמנות.

סיכום

ייפוי הכוח המתמשך הוא כלי חשוב מאוד לשמירת אורח חייו של הממנה בכל היבטי החיים. יחד עם זאת, כאשר מדובר בממנה עם נכסים משמעותיים, ייפוי כוח מתמשך בעניינים רכושיים מוגבל ביכולתו לספק מענה מלא לצרכיו של אותו ממנה. לפיכך, בנסיבות כאלה יש מקום לשקול הקמת נאמנות במקביל לעריכת ייפוי כוח מתמשך על פניו, ניתן לראות ביחסים שבין ממנה למיופה הכוח כיחסי נאמנות, ומכאן שניתן לפנות לחוק הנאמנות כמנגנון משלים לייפוי הכוח המתמשך במצבים בהם חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות לא נותן מענה מספק.

¹ חוק הנאמנות, התשל"ט-1979, ס"ח 128.
² ע"א 4377/04 גל גורן הולצברג נ' אביבה מירז סב(2) 661 (2007).

מיטל ליברמן, עו"ד, TEP, מייצעת ללקוחות בישראל ומחוצה לה בתחום הנאמנויות וההעברה הבין-דורית של נכסים. מיטל חברה בלשכת עורכי הדין בישראל משנת 2013, בוגרת אוניברסיטת בר אילן במשפטים (LLB) משנת 2012 ומוסמכת אוניברסיטת ת"א במשפט מסחרי (LLM) משנת 2015. מיטל חברה בארגון הבינלאומי Society of Trusts and Estate and Practitioners (STEP) משנת 2015, וזאת לאחר שהשלימה שנתיים של לימודים והוענקה לה דיפלומה בניהול בין-לאומי של נאמנויות. בשנת 2018 מיטל הוסמכה ע"י האפוטרופוס הכללי ולשכת עורכי הדין לערוך ייפוי כוח מתמשכים. מיטל היא העורכת הראשית ומחברת אורחת של הספר "נאמנות בישראל: הלכה למעשה" מאת ד"ר אלון קפלן (2017), והיא נמנית בין מחברי המהדורה החמישית של הספן(2019) "Trusts in Prime Jurisdictions". מיטל פרסמה מאמרים פרי עטה בפרסומים בינ"ל שונים, ביניהם Trusts & Trustees, The International Family Office Journal, and STEP Journal. פרטים נוספים ניתן למצוא בכתובת www.mliberman-law.com.

יובהר, כי אין במידע שיימסר על ידי כותב המאמר ו/או מי מטעמו, אשר ניתן כשירות וולונטרי לציבור, כדי לשמש או להיחשב כיעוץ משפטי ו/או המלצה משפטית ו/או חוות דעת משפטית ו/או תחליף ליעוץ משפטי אצל עו"ד בעל מומחיות, ניסיון ו/או ידע בתחום המשפטי הרלוונטי ואין להסתמך על המידע בכל צורה שהיא. יובהר כי כל פעולה שתעשה על פי המידע הנאמר ו/או המוצג הינה על אחריות הקורא בלבד ולא יהא באילו כדי ליצור יחסי עורך דין לקוח בין הקורא ולשכת עורכי הדין ו/או מי מטעמה ו/או כותב המאמר, בין במישרין ובין בעיקיפין ולשכת עורכי הדין ו/או מי מטעמה, אינם אחראים בשום צורה ואופן לתוצאות השימוש במידע המוצג ו/או הנאמר.

בברכת חברים וקריאה פורה,
נשיאות הוועדה:

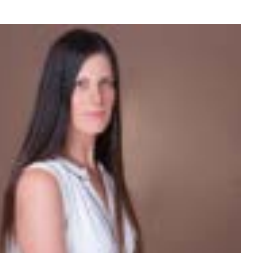
ד"ר מאיר כהן, עו"ד, יו"ר (משותף)

עו"ד הראל כהן, יו"ר (משותף)

עו"ד מיכל ילובסקי, מ"מ יו"ר

וחברי הוועדה